

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/37/2018
Identifikačné číslo spisu:	5906200762
Dátum vydania rozhodnutia:	16.10.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Emil Franciscy
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:5906200762.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ B. O. K., bývajúceho v V. C., Q. A. č. XXXX/XX, 2/ M. A. K., bývajúceho v J. č. 1, zastúpeného spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. ŠKERDA, s.r.o. so sídlom v Dolnom Kubíne, Radlinského č. 1727/49, IČO: 36 858 501, proti žalovaným 1/ B. K., bývajúcemu v C. č. XX, 2/ Z. K., bývajúcej v C. č. XX, 3/ spoločnosti M. T. F., s.r.o. so sídlom v V. C., Q. A. č. XXXX, T.: XX XX XXXX, 4/ M. B. K., bývajúcemu v C. č. XX, 5/ M. A. K., bývajúcej v C. č. XX, o určenie práva vecného bremena, vedenom na Okresnom súde Ružomberok pod sp. zn. 4 C 33/2006, o dovolaní žalovaných 1/, 2/, 4/ a 5/ zastúpených JUDr. Katarínou Juričkovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Drieňová č. 14, proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 3. októbra 2017 sp. zn. 14 Co 313/2016 v znení opravného uznesenia tohto súdu zo 16. januára 2018 sp. zn. 14 Co 313/2016, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 3. októbra 2017 sp. zn. 14 Co 313/2016 v znení opravného uznesenia tohto súdu zo 16. januára 2018 sp. zn. 14 Co 313/2016 z r u š u j e a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Ružomberok (ďalej len „súd prvej inštancie“) čiastočným rozsudkom zo 17. marca 2016 č.k. 4 C 33/2006-1017 určil, že v prospech vlastníkov nehnuteľností v katastrálnom území V. C. zapísaných a/ na liste vlastníctva č. XXXX ako parcela č. XXX/X - záhrady vo výmere 1112 m², parcela č. 310/3 - zastavané plochy a nádvoria vo výmere 24 m², parcela č. XXX/X - záhrady vo výmere 66 m², parcela č. XXX - zastavané plochy a nádvoria vo výmere 366 m², b/ na liste vlastníctva č. XXXX ako parcela č. XXX/X - zastavané plochy a nádvoria vo výmere 26 m² a ako stavba garáže bez súpisného čísla na parcele č. XXX/X, existuje právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktoré pozostáva z ich práva prechádzať po častiach nehnuteľností v katastrálnom území V. C. zapísaných a/ na liste vlastníctva XXXX ako parcela č. XXX/X - zastavané plochy a nádvoria vo výmere č. 248 m², b/ na liste vlastníctva č. XXXX ako parcela č. XXX/X - zastavané plochy a nádvoria vo výmere 727 m² a c/ na liste vlastníctva č. XXXX ako parcela č. XXX/X - ostatné plochy vo výmere 741 m², ktoré sú vyznačené červenými bodkočiarkami na geometrickom pláne T. O. C., znalca z odboru geodézie a kartografie, ktorý tento plán vyhotovil 8. augusta 2009 pod č. 4C-391-33/2006 (ďalej len „sporná časť

nehnuteľnosťí"), a to pešo, príručnými vozíkmi, detskými kočíkmi, bicyklami, jednostopovými motorovými vozidlami, osobnými motorovými vozidlami, traktormi a nákladnými motorovými vozidlami.

1.1. Výsledkami vykonaného dokazovania mal preukázané, že keď pôvodní žalobcovia (M., Q. K. a M. K.) v roku 1964 kúpili v Dolnom Kubíne rodinný dom so súpisným č. XXXX spolu s pozemkom (parcelami č. XXX a XXX), nebola k nim vybudovaná prístupová komunikácia umožňujúca vjazd motorovým vozidlom. V roku 1970 sa preto dohodli s vtedajším riaditeľom OÚNZ v Dolnom Kubíne M., Z. M., že na svoje náklady môžu cez areál nemocnice vybudovať prístupovú komunikáciu k nehnuteľnostiam v ich vlastníctve, ktorú potom môžu trvale užívať. Spornú časť nehnuteľností takto užívali bez akéhokoľvek obmedzenia a rušenia až do 24. júna 2005 a s určitými obmedzeniami do konca júla 2005. Vzhľadom na to, že žalovaní 1/ a 2/ bránia žalobcom vo využívaní spornej časti nehnuteľností (zamykajú bránu pri vstupe na parcelu č. XXX/X, na parcele č. XXX/X parkujú vozidlami a uskladnili tam aj stavebný a iný materiál), sa žalobcovia 1/ a 2/ (navyše, ale len) voči žalovaným 1/ a 2/ domáhali tiež odstránenia prekážok a uloženia povinnosti strpieť výkon práva zodpovedajúceho popísanému vecnému bremenu.

1.2. So zreteľom na dlhodobý, nikým nerušený a dobromyseľný výkon práva prechodu cez spornú časť nehnuteľností súd prvej inštancie s poukazom na § 151o ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení od 1. januára 1992 v spojení s § 134, § 129, § 130, § 872 Občianskeho zákonníka v tomto znení dospel k záveru, že pôvodní žalobcovia mohli k 1. januáru 1992 nadobudnúť právo vecného bremena (prechodu a prejazdu po spornej časti nehnuteľností), pokiaľ ho do uvedeného dňa vykonávali od marca 1970 na základe oprávnenej držby. Splnenie ostatných podmienok vydržania, a to spôsobilosť predmetu vydržania a uplynutie potrebnej vydržacej doby, neboli medzi stranami sporné. Pokiaľ žalovaní namietali, že súhlas riaditeľa OÚNZ bol daný M., Q. K. len ako riaditeľovi nemocnice, súd sa s nimi nestotožnil, lebo právo prechodu bolo využívané aj vtedy, keď už nebol riaditeľom nemocnice. K otázke hodnotenia dobromyseľnosti držby práva zodpovedajúceho vecnému bremenu súd prvej inštancie uviedol, že zohľadnil aj následné správanie sa vlastníkov dotknutých nehnuteľností. Dospel k záveru, že všetky zistené skutočnosti týkajúce sa prechádzania žalobcov cez predmetný areál mohli dôvodne viesť k vnútornému presvedčeniu pôvodných žalobcov, že im právo prechodu cez spornú časť nehnuteľností patrí. Z týchto dôvodov nemal súd prvej inštancie žiadne pochybnosti o ich dobrej viere pretrvávajúcej od apríla 1970 až do 1. januára 1992.

1.3. V závere rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že o nadväzujúcich petitoch žaloby (pokiaľ išlo o uloženie povinnosti žalovaným odovzdať kľúče od vstupnej brány, odstránenie uskladneného materiálu a uloženie povinnosti strpieť výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremenu) rozhodne po právoplatnosti čiastočného rozsudku.

2. Na odvolanie žalovaných 1/, 2/, 4/ a 5/ Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 3. októbra 2017 sp. zn. 14 Co 313/2016 čiastočný rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny [§ 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)].

2.1. Pokiaľ odvolatelia opakovane namietali zaujatosť spor prejednávajúcej sudkyne súdu prvej inštancie (tvrdiac, že má kolegiálny vzťah k žalobcovi 1/, ktorý je sudcom Okresného súdu Dolný Kubín), odvolací súd poukázal na to, že o obsahovo rovnakej námietke už rozhodol ako súd nadriadený, preto v zmysle § 53 ods. 2 CSP na ňu neprihliadal o to viac, že odvolateľmi namietané boli okolnosti týkajúce sa postupu sudkyne v konaní (§ 53 ods. 3 CSP).

2.2. Odvolací súd sa po oboznámení s obsahom spisu stotožnil s právnym názorom súdu prvej inštancie, podľa ktorého v danom prípade boli naplnené zákonné podmienky nadobudnutia práva zodpovedajúceho vecnému bremenu uvádzaného žalobcami. K otázke spôsobilosti spornej časti nehnuteľností byť predmetom držby konštatoval, že vzhľadom na právnu úpravu Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 1. apríla 1983 nemohli pôvodní žalobcovia vydržať k nej právo zodpovedajúce vecnému bremenu, lebo bola v „socialistickom“ vlastníctve. Avšak podľa Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 1. januára 1992 už išlo o spôsobilý predmet držby. Ostatné podmienky nadobudnutia práva zodpovedajúceho vecnému bremenu k 1. januáru 1992 (t. j. oprávnenosť držby, dobromyseľnosť držiteľa, jeho spôsobilosť, uplynutie zákonom vyžadovanej nepretržitej a nerušenej vydržacej desaťročnej doby) boli riadne preukázané. Odvolateľmi bola spochybňovaná iba dobromyseľnosť žalobcov, nedostatok ktorej vyvodzovali z absencie čo aj len domnelého titulu

nadobudnutia práva zodpovedajúceho vecnému bremenu spornej časti nehnuteľností vydržaním. Podľa názoru odvolacieho súdu sa ale pôvodní žalobcovia na základe predchádzajúceho súhlasu vtedajšieho riaditeľa OÚNZ v Dolnom Kubíne obsiahnutého v liste z roku 1970 mohli dôvodne domnievať, že sú bez časového obmedzenia oprávnení prechádzať cez areál bývalej nemocnice a doliečovacieho zariadenia. I keď je tento list značne neformálny a nekonkrétny, odvolací súd s prihliadnutím na okolnosti jeho vydania, ako aj predpokladaný stupeň právneho povedomia dotknutých osôb a tiež vtedajšie širšie spoločensko-politické súvislosti doby mal za to, že je z neho zrejmy výslovný súhlas, aby pôvodný žalobca 1/ prechádzal cez areál nemocnice osobným motorovým vozidlom. Za osobitne významnú označil pritom skutočnosť, že pôvodný žalobca vybudoval príjazdovú cestu svojpomocne a na vlastné náklady. Výpoveďami svedkov bol v konaní jednoznačne preukázaný dlhodobý, nepretržitý a nikým nerušený dobromyseľný výkon práva prechodu cez spornú časť nehnuteľností žalobcami od roku 1970 do 24. júna 2005, kedy žalovaný 1/ zamedzil žalobcom ďalší výkon tohto práva.

2.3. Vzhľadom na to, že v konaní boli preukázané zákonné podmienky nadobudnutia práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vydržaním podľa § 151o ods. 1, § 134 ods. 1, 3 a 4, § 129 ods. 1 a 2 a § 130 Občianskeho zákonníka, odvolací súd s použitím intertemporálneho ustanovenia § 865 ods. 3 Občianskeho zákonníka umožňujúceho započítanie doby, po ktorú občan alebo jeho právny predchodca mal vec nepretržite v držbe alebo nepretržite vykonával právo zodpovedajúce vecnému bremenu pred 1. aprílom 1983, dospel k záveru o vecnej správnosti odvolaním napadnutého čiastočného rozsudku.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením zo 16. januára 2018 sp. zn. 14 Co 313/2016 „opravil“ svoj rozsudok z 3. októbra 2017 tak, že jeho výrokovú časť doplnil o ďalší výrok, v zmysle ktorého „vo zvyšnej časti zostáva rozsudok krajského súdu nedotknutý“.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalovaní 1/, 2/, 4/ a 5/ dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z ustanovení § 420 písm. e/ a f/ CSP a tiež § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

4.1. K procesnej vade zmatečnosti v zmysle § 420 písm. e/ CSP došlo podľa ich presvedčenia v dôsledku toho, že spor na súde prvej inštancie prejednála a rozhodla vylúčená sudkyňa majúca k žalovanému 1/ kolegiálny vzťah, ktorý je relevantný v zmysle § 49 ods. 1 CSP. Zaujatosť tejto sudkyne je zrejma tiež z celého radu procesných a iných nesprávností, ktoré boli zavŕšené vydaním uznesenia nariaďujúceho predbežné opatrenie, petit ktorého bol vo svojich dôsledkoch takmer identický ako petit žaloby. Výhovením tomuto návrhu súd prvej inštancie neprípustne prekročil nutnú mieru prejudikovania výsledku konania.

4.2. Namietanú procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP vyvodzovali dovolatelia z toho, že súd prvej inštancie vyhlásil čiastočný rozsudok v neprítomnosti žalovaného 4/, i keď súdu predložil potvrdenie o dôvode, so zreteľom na ktorý sa pojednávania nemôže zúčastniť zo zdravotných dôvodov. Uviedli aj to, že napadnutý rozsudok je nedostatočne odôvodnený (nepreskúmateľný). Súdy sa medziiným vôbec nevyrovnali s otázkou, o vecné bremeno akej povahy má ísť v danom spore (či „in personam“ alebo „in rem“). Výrok čiastočného rozsudku naznačuje, že ide o vecné bremeno viazané na osobu M.. Q. K., ten však v priebehu konania (XX. januára XXXX) zomrel.

4.3. Pokiaľ ide o prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, dovolatelia vyslovili názor, že odvolací súd sa svojimi právnymi závermi odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), prezentovanej konkrétne jeho rozhodnutiami sp. zn. 4 Cdo 110/2010, 7 MCdo 4/2013 a 4 Cdo 361/2012. Žalobcovia (ich právny predchodca) nemohli byť na podklade listu riaditeľa nemocnice dobromyseľní v tom, že prechádzaním cez spornú časť nehnuteľností vykonávajú právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Tento list obsahoval iba súhlas s prechádzaním po spornej časti nehnuteľností. Žalobcovia preto nemohli vydržaním nadobudnúť nimi tvrdené právo zodpovedajúce vecnému bremenu.

4.4. Z týchto dôvodov dovolatelia žiadali zrušiť tak rozsudok odvolacieho súdu, ako aj ním potvrdený čiastočný rozsudok a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

5. Žalobca 1/ vo vyjadrení k dovolaniu označil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu za vecne správny, v ktorom sa odvolací súd náležite vyrovnal so všetkými dôvodmi obsiahnutými v odvolaní. Uviedol, že dovolatelia dosiaľ nikdy neargumentovali judikátúrou najvyššieho súdu, na ktorú poukazujú až v dovolaní. Podané dovolanie označil za „skryté odvolanie“. Neopodstatnená je podľa neho aj námietka

dovolateľov o existencii procesných väd zmätočnosti uvedených v ustanoveniach § 420 písm. e/ a f/ CSP. Z týchto dôvodov navrhol dovolanie zamietnuť.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a tiež dôvodné.

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

8. Pokiaľ dovolateľa vyvodzujú prípustnosť ich dovolania z § 420 CSP, dovolací súd zdôrazňuje, že aj za účinnosti CSP je naďalej aktuálny právny názor, podľa ktorého prípustnosť dovolania nezakladá samo tvrdenie dovolateľa o existencii vady zmätočnosti, ale (až) zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017).

9. Žalovaní 1/, 2/, 4/ a 5/ v dovolaní uviedli, že prípustnosť ich dovolania vyplýva z ustanovenia § 420 písm. e/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

9.1. Najvyšší súd konštantne zastáva názor, podľa ktorého neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania posúdiť túto otázku samostatne a prípadne aj inak, než ju posúdil nadriadený súd súdu procesnému, ktorý vo veci rozhodoval (R 59/1997).

9.2. Dovolací súd v zhode so súdom odvolacím pripomína, že okolnosti, ktoré žalovaní namietajú vo vzťahu k postupu sudkyne súdu prvej inštancie (t.j. údajný celý rad procesných nesprávností) alebo jej rozhodovacej činnosti (nariadenie predbežného opatrenia), nemožno považovať za dôvod na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu (§ 53 ods. 3 CSP).

9.3. K tej časti dovolacej argumentácie, v ktorej je vada v zmysle § 420 písm. e/ CSP vyvodzovaná z kolegiálneho vzťahu spor prejednávajúcej sudkyne (Okresného súdu Ružomberok) a žalobcu 1/ (sudcu Okresného súdu Dolný Kubín), dovolací súd uvádza, že vzájomné vzťahy medzi sudcami sú vo všeobecnosti založené na profesionalite a kolegiálnosti. Až vtedy, keď by vzájomný vzťah sudcov prerástol cez rýdzo profesionálny rámec výkonu funkcie sudcu a nadobudol charakter bližšieho osobného vzťahu, išlo by o dôvod vylučujúci sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu (1 Nc 40/2014, 2 Nc 8/2015, 3 Nc 4/2016, 4 Nc 6/2015, 5 Nc 1/2015, 7 Nc 53/2013, 8 Nc 39/2014). Aj Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) zastáva názor, podľa ktorého kolegiálne vzťahy medzi sudcami nemôžu byť dôvodom na spochybnenie ich nestrannosti a na ich vylúčenie z prerokúvania sporu (IV. ÚS 345/09, IV. ÚS 124/2010, I. ÚS 352/2010).

9.4. Obsah spisu nedáva v danom prípade žiadny dôvod pre záver, že dovolateľmi uvádzaný kolegiálny vzťah má charakter bližšieho osobného vzťahu.

9.5. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť podaného dovolania nevyplýva z § 420 písm. e/ CSP.

10. Dovolateľa sú presvedčení, že ich dovolanie jej prípustné tiež podľa § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10.1. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú dovolateľmi namietanú procesnú vadu zmätočnosti, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci

procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

10.2. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Súd sa z tohto dôvodu nemusí v odôvodnení svojho rozhodnutia zaoberať úplne všetkými dôvodmi a argumentmi procesných strán; postačujúcim je, ak z odôvodnenia rozhodnutia sú zrejmé všetky skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia, ktoré sú podstatné pre rozhodnutie (II. ÚS 76/07).

10.3. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu, ako to aj v danom prípade robia dovolatelia. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (3 Cdo 110/2017, 4 Cdo 128/2017, 8 Cdo 56/2017). Dovolací súd pripomína, že aj podľa aktuálnej judikatúry najvyššieho súdu nesprávne právne posúdenie, na ktorom spočíva dovolaním napadnutý rozsudok, nezakladá procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (R 24/2017).

10.4. Vzhľadom na to, že „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, nie je „postupom súdu“ ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (3 Cdo 173/2017, 7 Cdo 150/2017, 8 Cdo 49/2017). Otázku ústavnej súladnosti právneho záveru dovolacieho súdu založeného na takomto chápaní pojmu „procesný postup súdu“ posudzoval ústavný súd napríklad v konaniach sp. zn. I. ÚS 21/2018, III. ÚS 614/2017, IV. ÚS 88/2018, v ktorých podané sťažnosti odmietol s odôvodnením, že nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní nemajúci oporu v zákone.

10.5. K námietke dovolateľov, že napadnutý rozsudok je nepreskúmateľný, dovolací súd pripomína, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmatečnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania. Na podstate tejto zásady zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.". Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajinú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V posudzovanom prípade odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP. Konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťosť

rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Z odôvodnení rozhodnutí súdov oboch inštancií je v danom prípade dostatočne zrejmé, čoho a z akých dôvodov sa žalobcovia domáhali, čo navrhovali žalovaní, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd, aké závery k nim prijal odvolací súd, prečo sa stotožnil s právnym posúdením vyjadreným v odvolaní napadnutom rozhodnutí. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil a že pri rozhodovaní nezohľadnil odvolaciu argumentáciu žalovaných. Neopodstatnená je tiež ich námietka o nedostatočnom vysvetlení, či v prípade súdmi určeného práva ide o právo zodpovedajúce vecnému bremenu „in rem“ alebo „in personam“. V súvislosti s tým dovolací súd konštatuje, že súdy nerozhodli tak, že toto právo patrí niektorej konkrétne určenej (vymenovanej) osobe; nedeklarovali teda existenciu práva zodpovedajúceho vecnému bremenu „in personam“. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľov.

10.6. Podľa presvedčenia dovolateľov došlo k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP tiež v dôsledku toho, že súd prvej inštancie svoj rozsudok vyhlásil 17. marca 2016 v neprítomnosti žalovaného 4/, ktorý predložil potvrdenie o vážnom dôvode, so zreteľom na ktorý sa pojednávajúci zo zdravotných dôvodov nemôže zúčastniť. Dovolací súd k tomu uvádza, že v zmysle zápisnice z tohto pojednávania (č.l. 998 spisu) žalovaný 4/ súdu prvej inštancie oznámil, že je práceneschopný, a preto žiadal ospravedlniť svoju neprítomnosť na pojednávaní. Keďže nepožiadaval o odročenie pojednávania, súd prvej inštancie konal a vyhlásil rozsudok. Správnosť tohto záznamu potvrdzuje obsah spisu, v ktorom je na č.l. 983 založené „oznámenie o pracovnej neschopnosti“ žalovaného doručené súdu 15. marca 2016. Dovolací súd pripomína, že najvyšší súd už v uznesení sp. zn. 3 Cdo 1/1998 (R 120/1999) dospel k záveru, že o postup odnímajúci účastníkovi možnosť pred súdom konať nejde vtedy, keď súd vec prejedná v neprítomnosti toho účastníka, ktorý síce zaslal súdu lekárske potvrdenie o svojej práceneschopnosti, nepožiadaval ale o odročenie pojednávania. V danom prípade predmetné podanie neobsahovalo žiadosť o odročenie pojednávania, preto prerokovaním sporu a vyhlásením čiastočného rozsudku v neprítomnosti žalovaného 4/ nedošlo k procesnej vade zmätočnosti namietanej dovolateľmi.

11. Dovolatelia zastávajú názor, že ich dovolanie je prípustné tiež podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

11.1. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nezakladá samo tvrdenie dovolateľa, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu; určujúcim je až záver (zistenie) odvolacieho súdu, že k tvrdenému odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe skutočne došlo. Dovolací súd preto pristúpil k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia dovolateľov o prípustnosti ich dovolania v zmysle tohto ustanovenia.

11.2. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku hmotnoprávnu alebo procesnoprávnu (nie skutkovú), na vyriešení ktorej spočívalo napadnuté rozhodnutie. Právna otázka musí byť označená v dovolaní spôsobom jasným, určitým a zrozumiteľným. V dovolaní, prípustnosť ktorého je vyvodzovaná z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí dovolateľ špecifikovať ním tvrdený odklon od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu bližšou konkretizáciou rozhodnutia (rozhodnutí) odvolacieho súdu, ktoré napĺňa pojem ustálená prax odvolacieho súdu (3 Cdo 24/2018, 4 Cdo 95/2017, 6 Cdo 27/2017, 6 Cdo 35/2017, m.m. tiež 7 Cdo 7/2018 a tiež 2 Cdo 57/2017).

11.3. Žalovaní 1/, 2/, 4/ a 5/ v danom prípade zákonom zodpovedajúcim spôsobom vymedzili právnou otázkou, riešením ktorej sa odvolací súd - podľa ich názoru - odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu; zároveň označili aj príslušné rozhodnutia najvyššieho súdu a v nich vyjadrené právne závery, od ktorých sa podľa nich odvolací súd odklonil. Vychádzajúc z obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) je zrejmé, že za relevantnú z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP považovali otázku dobromyseľnosti držby práva zodpovedajúceho vecnému bremenu. V individuálnych okolnostiach daného sporu išlo o to, či mohlo ísť o dobromyseľnú držbu práva zodpovedajúceho vecnému bremenu (prechodu a prejazdu cez nehnuteľnosť) v prípade toho, kto v roku 1970 začal prechádzať cez určitý

pozemok vo vlastníctve štátu len na základe súhlasu štatutárneho zástupcu organizácie spravujúcej tento pozemok.

11.4. Vzhľadom na relevantné vymedzenie právnej otázky (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP) pristúpil dovolací súd v ďalšom k skúmaniu, či zo strany odvolacieho súdu došlo k dovolateľmi tvrdenému odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

12. Dovolatelia nimi uvádzaný odklon právnych záverov odvolacieho súdu od ustálenej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP vyvodzujú z rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 110/2010, 7 MCdo 4/2013 a 4 Cdo 361/2012.

12.1. Pri skúmaní, či je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP sa dovolací súd zameriava na zistenie a posúdenie vzťahu medzi dovolateľom označeným existujúcim rozhodnutím dovolacieho súdu (judikátom), ktoré tvorí súčasť jeho ustálenej rozhodovacej praxe, a novým prípadom. Vychádzajúc z kontextu skoršieho rozhodnutia (judikátu) a jeho skutkového vymedzenia pri tom za pomoci abstrakcie interpretuje v judikáte vyjadrené právne pravidlo (ratio). Táto činnosť dovolacieho súdu je zameraná na zistenie (prijatie záveru), či nový prípad je s ohľadom na jeho skutkový rámec v relevantných otázkach (okolnostiach) podobný alebo odlišný od skoršieho prípadu.

12.2. Takto pristupujúc k skúmaniu dovolateľmi tvrdeného odklonu najvyšší súd poukazuje na záver, vyjadrený v rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 110/2010, v zmysle ktorého „predpoklady vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu sú totožné s predpokladmi nevyhnutnými pre vydržanie vlastníckeho práva (§ 130, § 134 Občianskeho zákonníka). Ako je predpokladom dobrej viery u oprávneného držiteľa veci jeho presvedčenie, že mu vec patrí ako vlastníkovi, tak predpokladom dobrej viery u oprávneného držiteľa práva zodpovedajúceho vecnému bremenu je presvedčenie, že mu právo zodpovedajúce vecnému bremenu prináleží. Toto presvedčenie musí byť podložené konkrétnymi skutočnosťami, ktoré ho k tomu oprávňujú. Oprávnený držiteľ práva zodpovedajúceho vecnému bremenu musí byť „so zreteľom na všetky okolnosti“ v dobrej viere, že právo, ktoré k cudzej veci vykonáva, mu patrí, lebo riadne vzniklo alebo na neho riadne prešlo. Posúdenie, či držiteľ je alebo nie je v dobrej viere, treba vždy hodnotiť objektívne a nie iba zo subjektívneho hľadiska (osobného presvedčenia) samého účastníka a vždy treba brať do úvahy, či držiteľ pri bežnej normálnej opatrnosti, ktorú možno vzhľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať, nemal alebo nemohol mať po celú vydržaciú dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu takéto právo patrí“.

12.3. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 7 MCdo 4/2013 konštatoval, že „oprávnená držba sa musí opierať o právny titul (formálne správny, neplatný, či domnelý) a súčasne musí byť poctivá v zmysle existencie dobrej viery držiteľa. Len výnimočne sa môže zakladať na ospravedlniteľnom právnom omyle. Ospravedlniteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci sa postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu od každého požadovať. Omyl môže byť nielen skutkový, ale aj právny. Právny omyl spočíva v neznalosti alebo v neúplnej znalosti všeobecne záväzných právnych predpisov a z toho vyplývajúceho nesprávneho posúdenia právnych dôsledkov právnych skutočností. Pre účely prejednávanej veci treba osobitne zdôrazniť, že omyl držiteľa vychádzajúci z neznalosti alebo nedokonalnej znalosti celkom jednoznačného a zrozumiteľného ustanovenia zákona je právny omyl neospravedlniteľný - pri zachovaní obvyklej opatrnosti sa totiž predpokladá, že každý sa oboznámi so zákonnou úpravou právneho úkonu, ktorý má v úmysle urobiť. Okolnosti, ktoré môžu svedčiť o existencii dobrej viery držiteľa sa spravidla spájajú s okolnosťami, ktoré sa týkajú právneho titulu uchopenia sa držby“.

12.4. Rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 361/2012, na ktoré poukazujú dovocatelia, konštatuje, že „judikatúra súdov je konštantná v tom, že pokiaľ sa niekto uchopí držby nehnuteľnosti po 1. apríli 1964 na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá nebola uzavretá v písomnej forme, nemôže byť so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu nehnuteľnosť patrí a v zmysle § 130 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka nemôže byť držiteľom oprávneným (5 Cdo 49/2010). Na základe ústnej zmluvy o jej prevode nemôže byť vzhľadom na všetky okolnosti v dobrej viere, že je vlastníkom veci aj keď je subjektívne presvedčený, že takáto zmluva na originálne nadobudnutie vlastníckeho práva postačuje. Držba nehnuteľnosti opierajúca sa o ústnu zmluvu nemôže viesť k vydržaniu nehnuteľnosti (1 Cdo 137/2011).

13. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd riešením otázky dobromyseľnosti držby

práva vecného bremena odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe, ktorú predstavujú vyššie citované rozhodnutia najvyššieho súdu.

14. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

15. V danom spore žalobcovia tvrdia, že právnym titulom vydržania nadobudli právo zodpovedajúce vecnému bremenu.

15.1. Predpoklady vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu sú totožné s predpokladmi nevyhnutnými pre vydržanie vlastníckeho práva. Vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu patrí k originálnym spôsobom nadobudnutia tohto vecného práva a pojmovo predstavuje jeho nadobudnutie v dôsledku kvalifikovanej dlhodobej držby oprávnenou osobou, ktorá nie je vlastníkom. Podmienkou vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu je oprávnená držba trvajúca po zákonom stanovenú vydržačiu dobu. Podľa konštantnej judikatúry oprávnená držba (vo všeobecnosti) predpokladá, že držiteľ je v dobrej viere, že mu právo patrí, a že je v tejto dobrej viere so zreteľom na všetky okolnosti; uvedené podmienky musia byť splnené súčasne. Dobrá viera v prípade práva zodpovedajúceho vecnému bremenu spočíva v presvedčení držiteľa, že na základe určitého titulu bolo zriadené vecné právo (vecné bremeno) a že v takto založenom právnom vzťahu je oprávnený vykonávať právo, ktoré tvorí obsah tohto vzťahu. Dobrá viera predstavuje aj v prípade práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vnútorný, psychický stav držiteľa. Zo zákona vyplýva, že nestačí prostá subjektívna dobrá viera; oprávnený držiteľ musí byť v dobrej viere „so zreteľom na všetky okolnosti“. Dobromyseľnosť oprávneného držiteľa musí byť daná už pri vzniku držby a potom po celý priebeh vydržacej doby.

15.2. Vecné bremená patria medzi vecné práva k cudzej veci (*iura in re aliena*). Obmedzujú vlastníka nehnuteľnej veci v prospech niekoho iného tak, že je povinný niečo trpieť alebo robiť alebo sa niečoho zdržať. Samo takéto obmedzenie vlastníka nehnuteľnej veci nie je ale určujúcim znakom inštitútu vecného bremena, lebo predmetné obmedzenie (niečo trpieť, niečoho sa zdržať, niečo konať) môže vyplývať aj z iného dôvodu, napríklad obligáčného. Vo všeobecnosti môže byť obsahom práva zodpovedajúceho vecnému bremenu aj právo prechádzať cez určitý pozemok, avšak sama skutočnosť, že sa niekto správa spôsobom, ktorý napĺňa možný obsah práva zodpovedajúceho vecnému bremenu (napríklad prechádza cez cudzí pozemok), ešte neznamena, že je držiteľom vecného práva. Faktické prechádzanie cez pozemok sa v praxi môže uskutočňovať na základe rôznych právnych titulov (napríklad zmluvy o prenájme) ale aj bez právneho titulu.

16. Žalobcami v danom prípade tvrdným titulom vstupu M. Q. K. do držby práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vo vzťahu k spornej časti nehnuteľností mal byť najskôr ústny a potom aj písomný súhlas v liste z 5. novembra 1970 M. Z. M., vtedajšieho riaditeľa OÚNZ v Dolnom Kubíne, nasledovného znenia: „Na základe vašej žiadosti súhlasím, aby ste s vašim osobným motorovým vozidlom prechádzali cez areál starej nemocnice v Dolnom Kubíne“ (ďalej len „list“).

17. V zmysle § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka právne úkony vyjadrené slovami treba vykladať nielen podľa ich jazykového vyjadrenia, ale najmä tiež podľa vôle toho, kto právny úkon urobil, ak nie je táto vôľa v rozpore s jazykovým prejavom. Uvedené ustanovenie predpokladá, že o obsahu právneho úkonu môže vzniknúť pochybnosť z hľadiska jeho určitosti alebo zrozumiteľnosti a pre taký prípad formuluje výkladové pravidlá, ktoré ukladajú súdu, aby tieto pochybnosti odstránil výkladom založeným na tom, že okrem jazykového vyjadrenia právneho úkonu vyjadreného slovne, podrobí skúmaniu i vôľu (úmysel) konajúcich osôb. Jazykové vyjadrenie právneho úkonu zachytené v zmluve, musí byť preto najprv vykladané prostriedkami gramatickými (z hľadiska možného významu jednotlivých použitých pojmov), logickými (z hľadiska nadväznosti použitých pojmov), či systematickými (z hľadiska zaradenia pojmov v štruktúre celého právneho úkonu). Okrem toho súd na základe vykonaného dokazovania posúdi, aká bola (alebo mohla byť) skutočná vôľa strán v čase uzatvárania zmluvy.

17.1. Výkladom možno zisťovať iba obsah právneho úkonu, nemožno ním prejav vôle doplňovať. Interpretácia obsahu právneho úkonu súdom podľa § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka nemôže viesť k nahradeniu, prípadne zmene už urobených prejavov vôle; interpretácia úkonu smeruje iba k tomu, aby bol jeho obsah vyložený v súlade so stavom, ktorý existoval v čase jeho urobenia.

17.2. Aby určitý právny úkon mohol byť vykladaný tak, že sa ním zriaďuje vecné bremeno, malo by z neho vyplývať, že sa zriaďuje vecné (nie iné) právo, ktoré je časovo neobmedzené a zaťažuje nehnuteľnosť, ktorej sa tento úkon týka. V danom prípade z listu nevyplyva, že by v ňom prejavená vôľa smerovala k zriadeniu vecného bremena.

18. Právny poriadok v čase vyhotovenia listu (to znamená Občiansky zákonník v znení od 1. apríla 1964 do 31. marca 1983, kedy nadobudla účinnosť novela daná zákonom č. 131/1982 Zb.) uznával jediný spôsob vzniku vecných bremien. Podľa § 495 ods. 1 Občianskeho zákonníka v tomto znení záložné práva a vecné bremená môžu vzniknúť len zo zákona. V uvedenom období teda nemohli vzniknúť vecné bremená na základe zmluvy. Zmluvné zriadenie práva prechodu alebo prejazdu cez určitú nehnuteľnosť bolo v uvedenom období prípustné, avšak iba v obligačnom vzťahu. Právo prechodu nemohlo byť zmluvne zriadené ako vecné právo (právo zodpovedajúce vecnému bremenu).

18.1. Pokiaľ vtedajší právny poriadok nepripúšťal zmluvné zriadenie vecného bremena, pôvodní žalobcovia nemali objektívny dôvod nadobudnúť vnútorné presvedčenie, že na základe listu sú oprávnení vykonávať právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Ak toto presvedčenie napriek tomu mali, išlo u nich jednoznačne o právny omyl neospravedliteľný, lebo ustanovenie § 495 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v uvedenom období bolo jasné, zrozumiteľné a neumožňovalo viacero výkladov.

18.2. Podobne štatutárny zástupca organizácie spravujúci areál nemocnice nemohol pri rokovaní o žiadosti právneho predchodcu žalobcov navodzovať dojem, že svojim súhlasom zriaďuje vecné bremeno. V čase, keď podľa žaloby mali pôvodní žalobcovia vstúpiť do držby práva vecného bremena (prechodu a prejazdu cez spornú časť nehnuteľností), nemohli byť preto pri zachovaní obvyklej opatrnosti subjektívne presvedčení, že sú oprávnenými držiteľmi tohto vecného práva. Pre ich domnienku, že im právo zodpovedajúce vecnému bremenu prináleží, nebol (objektívne) daný žiadny dôvod.

19. Občiansky zákonník v znení účinnom od 1. apríla 1983 do 31. decembra 1991, kedy nadobudla účinnosť jeho novela daná zákonom č. 509/1991 Zb., prelomil predchádzajúcu zásadu, že vecné bremená môžu vzniknúť len zo zákona alebo na základe zákona. V zmysle § 135c ods. 1 Občianskeho zákonníka v uvedenom znení pripúšťalo medziiným zriadenie vecného bremena aj zmluvou a tiež nadobudnutie práva zodpovedajúce vecnému bremenu výkonom práva (vydržaním); na účinnosť zmluvy, z ktorej sa nadobúdalo právo zodpovedajúce vecným bremenám, bola potrebná jej registrácia štátnym notárstvom. Podľa § 135a ods. 3 tohto zákonníka bolo vylúčené vydržanie vlastníctva a aj práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, ak išlo o pozemok v socialistickom vlastníctve alebo pozemok, ku ktorému mala „socialistická“ organizácia právo užívania podľa osobitných predpisov. Podľa prechodného ustanovenia § 865 ods. 3 Občianskeho zákonníka k úpravám účinným od 1. apríla 1983 platilo, že do času uvedeného v ustanovení § 135a v znení zákona č. 131/1982 Zb. sa započíta aj čas, po ktorý občan alebo jeho právny predchodca mal vec nepretržite v držbe (§ 135a ods. 1) alebo nepretržite vykonával právo zodpovedajúce vecnému bremenu (§ 135a ods. 2) pred 1. aprílom 1983; tento čas sa však neskončí skôr než uplynutím jedného roka od tohto dňa.

19.1. Ani Občiansky zákonník v znení účinnom v tomto období nedával žiadny podklad pre vnútorné presvedčenie pôvodných žalobcov, že právo prechodu (prejazdu) cez spornú časť nehnuteľností vykonávajú na podklade listom zriadeného vecného bremena. List aj naďalej nemohol byť považovaný za relevantný titul vstupu pôvodných žalobcov do držby práva zodpovedajúceho vecnému bremenu prechodu a prejazdu cez spornú časť nehnuteľností. Započítanie doby držby v zmysle § 865 ods. 3 Občianskeho zákonníka neprichádzalo v prípade pôvodných žalobcov do úvahy preto, lebo ich držba (čo do práva zodpovedajúceho vecnému bremenu) nemohla byť oprávnená.

19.2. Z týchto dôvodov pôvodní žalobcovia ani v uvedenom období nemohli byť pri zachovaní obvyklej opatrnosti subjektívne presvedčení, že spornú časť nehnuteľností užívajú ako prechod alebo prejazd titulom práva vyplývajúceho z vecného bremena - nemali objektívny dôvod vychádzať z predpokladu, že prechádzaním cez spornú časť nehnuteľností realizujú právo, ktoré je obsahom zriadeného vecného

bremena.

20. Občiansky zákonník v znení od 1. januára 1992, kedy nadobudla účinnosť jeho novela daná zákonom č. 509/1991 Zb., v § 151o ustanovil, že vecné bremená vznikajú písomnou zmluvou, na základe závetu v spojení s výsledkami konania o dedičstve, schválenou dohodou dedičov, rozhodnutím príslušného orgánu alebo zo zákona. Právo zodpovedajúce vecnému bremenu možno nadobudnúť tiež výkonom práva (vydržaním); ustanovenia § 134 tu platia obdobne. Na nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecným bremenám je potrebná registrácia štátnym notárstvom (v súčasnosti vklad do katastra nehnuteľností).

20.1. Občiansky zákonník v uvedenom znení priniesol podstatnú zmenu aj čo do úpravy vydržania. Dňom 1. januára 1992 mohol nadobudnúť vydržaním právo zodpovedajúce vecnému bremenu ten, kto mal toto právo v oprávnenej držbe nepretržite po dobu desať rokov pred týmto dňom. Od uvedeného dňa vo všeobecnosti platí, že do doby, po ktorú mal oprávnený držiteľ vec v držbe, treba pre účely vydržania započítať aj dobu, po ktorú držal vec (právo) pred 1. januárom 1992.

20.2. V danom prípade sa vyššie uvedené všeobecné konštatovanie netýka pôvodných žalobcov. Napriek tomu, že 1. januárom 1992 odpadli v zásade všetky predchádzajúce obmedzenia vydržania (aj vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu), nič to nezmenilo na tom, že ich držba nemohla byť od počiatku dobromyseľná. Tak, ako v prípade subjektu tvrdiaceho, že právnym titulom vydržania nadobudol vlastníctvo nehnuteľnosti, je nevyhnutnou podmienkou existencia titulu objektívne spôsobilého vyvolať vnútorné presvedčenie držiteľa, že nehnuteľnosť mu patrí ako vlastníkovi (že vykonáva oprávnenia vlastníka), zostáva aj v prípade subjektu tvrdiaceho, že právnym titulom vydržania nadobudol právo zodpovedajúce vecnému bremenu, nevyhnutnou podmienkou existencia takého (aspoň domnelého) titulu, ktorý je objektívne spôsobilý vyvolať vnútorné presvedčenie držiteľa, že určité právo (napríklad prechodu a prejazdu) vykonáva ako oprávnený z vecného bremena. Existencia takého titulu nebola preukázaná. Podľa názoru dovolacieho súdu by list (resp. iná písomnosť identického obsahu) nebol za rovnakých okolností objektívne spôsobilý vyvolať takéto vnútorné presvedčenie ani u žiadneho iného subjektu. Na tomto konštatovaní nič nemenia individuálne okolnosti, za ktorých pôvodní žalobcovia svojpomocne upravili príjazdovú komunikáciu.

20.3. Podľa prechodného ustanovenia § 868 ods. 1 Občianskeho zákonníka k úpravám účinným od 1. januára 1992 platí, že pokiaľ ďalej nie je uvedené inak, spravujú sa ustanoveniami tohto zákona aj právne vzťahy vzniknuté pred 1. januárom 1992; vznik týchto právnych vzťahov, ako aj nároky z nich vzniknuté pred 1. januárom 1992 sa však posudzujú podľa doterajších predpisov. Pôvodní žalobcovia 1. januárom 1992 nemali objektívny dôvod byť subjektívne v presvedčení, že sú dobromyseľní držiteľia práva vyplývajúceho z vecného bremena, obsahom ktorého je ich právo prechodu a prejazdu cez spornú časť nehnuteľností. So zreteľom na to, že „podľa doterajších predpisov“ nemohli byť dobromyseľnými držiteľmi, dospel najvyšší súd k záveru, že právo zodpovedajúce vecnému bremenu nenadobudli ani 1. januárom 1992.

21. Súd v danom prípade založil svoje rozhodnutia na závere, podľa ktorého aj len súhlas niekdajšieho štatutárneho orgánu organizácie spravujúcej majetok štátu (a po ňom nasledujúce dlhodobé a nerušené prechádzanie cez spornú časť nehnuteľností) postačoval pre prijatie záveru, že právni predchodcovia žalobcov vstúpili v roku 1970 do držby práva zodpovedajúceho vecnému bremenu a že toto právo vydržali k 1. januáru 1992. Tento záver nepovažuje dovolací súd za správny. Odvolací súd sa týmto záverom a ním zvoleným riešením právnych otázok dobromyseľnosti držby práva zodpovedajúceho vecnému bremenu a vydržania tohto práva odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorú v danom prípade prezentujú dovolateľmi označené rozhodnutia najvyššieho súdu uvedené v bodoch 12.2. a 12.3 tohto uznesenia dovolacieho súdu.

22. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaných 1/, 2/, 4/ a 5/ je nielen prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, ale tiež dôvodné, lebo je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 432 ods. 1 CSP - nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom.

23. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej

inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Dovolací súd podľa týchto ustanovení zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

24. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

25. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.